

Kuntien ja läänien elintarvikevalvontaviranomaiset
Valtion tarkastuseläinlääkärit

ELINTARVIKKEIDEN TAKAISINVETO LINTUINFLUENS SATAPAUKSISSA

Jos suomalaisessa siipikarjassa todetaan korkeapatogeenista lintuinfluenssaa tai siitä on vahva epäily, on toimijoiden käynnistettävä takaisinvetotoimenpiteet annettuja ohjeita noudattaen. Jos kyseessä on matalapatogeeninen lintuinfluenssa, antaa Evira tästä tarkempia ohjeita tarvittaessa. Alla kuvattuihin toimenpiteisiin ryhdytään, kun tartunta koskee siipikarjaa, ei luonnonlintuja.

TAKAISINVEDON EDELLYTYKSET ELÄINTAUTILAIN NOJALLA

Eviran ja paikallistason eläinlääkintäviranomaisten (läänineläinlääkärit, kunnaneläinlääkärit ja tarkastuseläinlääkärit) toiminta eläintautilain nojalla:

Varsinaista munien tai lihojen takaisinvetoa markkinoilta eläinlääkintäviranomaiset eivät voi eläintautilain nojalla tehdä. Epäiltäessä tai todettaessa lintuinfluenssaa siipikarjassa (epäilytilat, tartuntatilat, kontaktitilat) eläinlääkintäviranomaiset voivat kuitenkin ryhtyä muihin toimenpiteisiin eläintautilain nojalla. Nämä toimenpiteet ulottuvat pääsääntöisesti alkutuotantoon eli siipikarjatiloihin. Eläintautilain 8 §:n mukainen eläimen tai siitä saatavien tuotteiden luovuttamisen kieltäminen voidaan myös ulottaa tartunta- tai epäilytilalta teurastamolle lähteneisiin eläinkuljetuksiin sekä tarkastuseläinlääkärin suorittamina eräin edellytyksin myös teurastamoihin (tilanteissa, joissa teurastamalla olevien elävien eläinten epäillään tai todetaan sairastuneen lintuinfluenssaan). Soveltuvin osin eläimestä peräisin olevien tuotteiden luovuttamisen kieltäminen voidaan ulottaa myös tartunta- tai epäilytilalta munapakkaamoon lähteneisiin kuljetuksiin sekä tartuntatiloilla oleviin munapakkaamoihin.

TAKAISINVEDON EDELLYTYKSET EY:n YLEISEN ELINTARVIKEASETUKSEN (178/2002) JA ELINTARVIKELAIN (23/2006) NOJALLA

Eviran, läänineläinlääkärin ja kunnan valvontaviranomaisen toiminta elintarvikelain nojalla:

EY:n yleisen elintarvikeasetuksen (178/2002) mukaan elintarvikealan toimijalla on ensisijainen vastuu markkinoilla olevien tuotteiden turvallisuudesta. Jos toimija katsoo tai sillä on syytä epäillä, että sen maahantuoma, jalostama, valmistama tai jakelema elintarvike ei ole elintarviketurvallisuutta koskevien vaatimusten mukainen, tulee sen käynnistää toimenpiteet elin-

tarvikkeen poistamiseksi markkinoilta (19 artikla). Asetuksen mukaan elintarviketta ei pidetä turvallisena, jos se on terveydelle haitallinen tai ihmisravinnoksi soveltumaton (14 artikla).

Elintarviketurvallisuusvirasto katsoo, että sellaisia elintarvikkeita, jotka ovat peräisin siipikarjasta, jonka on todettu sairastuneen lintuinfluenssaan, ei ole pidettävä EY:n yleisen elintarvikeasetuksen 14 artiklan tarkoittamalla tavalla turvallisina. Tästä syystä elintarvikealan toimijalla on asetuksen 19 artiklan perusteella velvollisuus poistaa markkinoilta kyseinen elintarvikeerä tai erät. Takaisin veto perustuu 7 artiklassa säädettyyn ennalta varautumisen periaatteeseen ja siihen, että tällaisia elintarvikkeita voidaan pitää ihmisravinnoksi soveltumattomina. **Takaisin veto koskee neljän edeltävän päivän tuotantoa siipikarjan ensimmäisten oireiden alkamisesta.** Takaisinvetovaatimus koskee raakaa lihaa, raakalihavalmisteita sekä muita.

Valvontaviranomainen voi vaatia tai määrätä elintarvikkeen poistamista markkinoilta jos elintarvikealan toimija ei noudata yleisen elintarvikeasetuksen 19 artiklassa säädettyä velvollisuutta poistaa elintarvikkeiden turvallisuutta koskevien vaatimusten vastainen elintarvike markkinoilta (elintarvikelaki 57 §). Jos elintarvikealan toimija ei ryhdy oma-aloitteisesti edellä mainittuihin toimenpiteisiin, Elintarviketurvallisuusvirasto päättää elintarvikelain 64 §:n perusteella ja eläintautilain huomioon ottaen pakkokeinojen käyttämisestä ja määrää elintarvikelain 57 §:ään nojautuen toimijan poistamaan markkinoilta määräysten vastaiset tuotteet.

Ohje tullaan laittamaan myös Eviran verkkosivuille kohtaan ohjeet ja lomakkeet.

Jorma Hirn
Osaston johtaja
Elintarvikkeiden ja eläinlääkinnän
osasto

Kyösti Siponen
Yksikön johtaja
Elintarvikehygienian yksikkö

LIITE

Takaisinvedon viranomaisvastuualueet lintuinfluenssatapauksessa

JAKELU

Kuntien elintarvikevalvontaviranomaiset
Valtion tarkastuseläinlääkärit
Lääninhallitukset
MMM
STM
KTM

Takaisinvedon viranomaisvastualueet lintuinfluenssatapauksessa

Elintarvikeketjun vaihe	Minkä lain nojalla takaisin veto suoritetaan	Keskusviranomaisen eli Evira yksikkö elintarvikeketjun eri vaiheissa	Paikallista valvontaviranomaista ohjeistavat ylemmät viranomaiset	Elintarvikealan toimijaa ohjaava (paikallinen) valvontaviranomainen
Alkutuotanto <ul style="list-style-type: none"> - tartuntatila - epäilytilat 	Eläintautilaki 55/1980 Laki helposti leviävien eläintautien vastustamisesta 488/60	Eläinten terveys ja hyvinvointi	Läänineläinlääkäri ja Evira: Eläinten terveys ja hyvinvointi	Kunnaneläinlääkäri tai läänineläinlääkäri
Kuljetukset <ul style="list-style-type: none"> - teurastamoon - munapakkaamoon 	Eläintautilaki 55/1980	Eläinten terveys ja hyvinvointi	Läänineläinlääkäri ja Evira: Eläinten terveys ja hyvinvointi	Kunnaneläinlääkäri tai läänineläinlääkäri
Teurastusprosessi <ul style="list-style-type: none"> - elävät eläimet - ruho ja muut eläimen osat ennen leikkaamista ja jatkojalostusta - sivutuotteet 	Eläintautilaki 55/1980 Elintarvikelaki 23/2006 Yleinen elintarvikeasetus 178/2002 EY ¹ Sivutuoteasetus 1774/2002 EY ²	Eläinten terveys ja hyvinvointi Liha- ja kalahygienia Elintarvikehygienia	Läänineläinlääkäri ja Evira: Eläinten terveys ja hyvinvointi Liha- ja kalahygienia	Laitoksen valvoja
Kananmunien pakkaaminen <ul style="list-style-type: none"> - tuotteet - sivutuotteet 	Elintarvikelaki 23/2006 ³ Yleinen elintarvikeasetus 178/2002 EY ¹ Sivutuoteasetus 1774/2002 EY ²	Eläinten terveys ja hyvinvointi Elintarvikehygienia	Läänineläinlääkäri ja Evira: Elintarvikehygienia	Laitoksen valvoja
Lihan jalostus <ul style="list-style-type: none"> - leikkaaminen - jalostus - pakkaaminen - sivutuotteet 	Elintarvikelaki 23/2006 Yleinen elintarvikeasetus 178/2002 EY ¹ Sivutuoteasetus 1774/2002 EY ²	Liha- ja kalahygienia Elintarvikehygienia	Läänineläinlääkäri ja Evira: Liha- ja kalahygienia Elintarvikehygienia	Laitoksen valvoja
Kananmunien jalostus <ul style="list-style-type: none"> - tuotteet - sivutuotteet 	Elintarvikelaki 23/2006 Yleinen elintarvikeasetus 178/2002 EY ¹ Sivutuoteasetus 1774/2002 EY ²	Elintarvikehygienia	Läänineläinlääkäri ja Evira: Elintarvikehygienia	Laitoksen valvoja

	tuoteasetus1774/2002 EY ²			
Kuljetukset - laitoksesta toiseen - laitoksesta vähittäismyyntiin - sivutuotteet	Elintarvikelaki 23/2006 Yleinen elintarvikeasetus 178/2002 EY ¹ Sivutuoteasetus1774/2002 EY ²	Liha- ja kalahygienia Elintarvikehygienia	Läänineläinlääkäri ja Evira: Liha- ja kalahygienia Elintarvikehygienia	Lähetettävän laitoksen valvoja
Varastointi, logistiikka ja terminaalit	Elintarvikelaki 23/2006 Yleinen elintarvikeasetus 178/2002 EY ¹ Sivutuoteasetus1774/2002 EY ²	Liha- ja kalahygienia Elintarvikehygienia	Läänineläinlääkäri ja Evira: Liha- ja kalahygienia Elintarvikehygienia	Varastoa, logistiikkakeskusta tai terminaalia valvova kunnan valvontaviranomainen (tai läänineläinlääkäri)
Kauppa, ravintolat	Elintarvikelaki 23/2006 Yleinen elintarvikeasetus 178/2002 EY ¹ Sivutuoteasetus1774/2002 EY ²	Elintarvikehygienia	Läänineläinlääkäri ja Evira: Elintarvikehygienia	Kunnan valvontaviranomainen (tai läänineläinlääkäri)
Kuluttaja	Elintarvikelaki 23/2006 Yleinen elintarvikeasetus 178/2002 EY ¹ Sivutuoteasetus1774/2002 EY ²	Elintarvikehygienia	Läänineläinlääkäri ja Evira: Elintarvikehygienia	Kunnan valvontaviranomainen (tai läänineläinlääkäri)

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 178/2002 elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1774/2002 muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavine sivutuotteiden terveystäätöistä